

**«Μπορώ και μόνο μου»
Μια άλλη προσέγγιση της Τραπεζαρίας...**

Εισηγήτριες: **Κατερίνα Κανιού**
Ματίνα Παλόγου
Βάσω Ταπραντζή
Ελένη Παπαδημητρίου
Δημοτικό Βρεφοκομείο Αθηνών
5^η Διαμερισματική Κοινότητα
Παιδικός Σταθμός Αγίου Ελευθερίου

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ανάγκη για διατροφή: κάθε άτομο από την ώρα που θα γεννηθεί, φροντίζει μέσα από το αίσθημα της πείνας, να διασφαλίσει την επιβίωσή του.

Έτσι μπορούμε να καταλάβουμε πως αν δεν ικανοποιηθεί αυτή η ανάγκη, είναι αδύνατον να επικρατήσει οποιαδήποτε άλλη.

Η διατροφή εκτός της κάλυψης της ανάγκης για επιβίωση αποτελεί και το μέσο έκφρασης και εξωτερίκευσης των συναισθημάτων, της κοινωνικότητας των ανθρώπων, της σύσφιξης των σχέσεών τους, καθώς επίσης και την εφαρμογή και διατήρηση των πολιτιστικών τους γνωρισμάτων.

Αναπόσπαστο κομμάτι της λειτουργίας του Παιδικού Σταθμού είναι η ώρα του φαγητού. Το φαγητό, εκτός από μέσο αυτοσυντήρησης, είναι και τρόπος διαπαιδαγώγησης. Έτσι, τον Ιανουάριο του 2013 ξεκινήσαμε να λειτουργούμε την τραπεζαρία με νέο τρόπο, κατά τη γνώμη μας πιο παιδαγωγικό.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΣ - ΕΝΑΥΣΜΑ

Οι παιδαγωγοί γνωρίζουμε ότι πρέπει να δρούμε παιδοκεντρικά. Να σεβόμαστε την ατομικότητα του παιδιού, τότε και πόσο χρόνο θα παραμείνει στην τραπεζαρία. Από την άλλη πλευρά, οι γονείς έχουν καθημερινά την αγωνία αν το παιδί τους έχει φάει.

Οπότε, σκεφτήκαμε να στρέψουμε το ενδιαφέρον των γονέων στις παιδαγωγικές δράσεις και στον τομέα του φαγητού να ενισχύσουμε τη σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσά τους (να ρωτάνε το παιδί αν έφαγε ή όχι και να το πιστεύουν).

Επιπλέον, εμείς οι παιδαγωγοί θέλαμε να πειραματιστούμε με κάτι καινούριο, να ανανεώσουμε το ενδιαφέρον μας και να αποκτήσουμε μια διαφορετική γνώση.

Το «στήσιμο» της νέας τραπεζαρίας βασίστηκε σε ιδέα της κυρίας Μ. Διβάνη – προϊσταμένης του 5^{ου} Παιδικού Σταθμού Διαμερισματικής Κοινότητας Αγίου Ελευθερίου.

ΣΚΟΠΟΣ

Η αυτονομία, η αυτοεξυπηρέτηση και η ελευθερία βούλησης των παιδιών.

ΣΤΟΧΟΙ

- Η ώρα του φαγητού να είναι ευχάριστη και δημιουργική.
- Τα παιδιά επιλέγουν: τη χρονική στιγμή που θα πάνε για φαγητό, αν θα πάνε μόνοι τους ή με κάποιο φίλο/η τους, στο χώρο της τραπεζαρίας με ποια παρέα θα καθίσουν.
- Σεβόμαστε τις ιδιαιτερότητες του κάθε παιδιού: επιλέγει το είδος και την ποσότητα του ημερήσιου διαιτολογίου.
- Κοινωνικοποίηση, συνεργασία, αλληλεπίδραση ομάδας.
- Αυτοπεποίθηση, υπευθυνότητα, πρωτοβουλία.
- Εξέλιξη λεπτών χειρισμών.
- Εκμάθηση προμαθηματικών εννοιών.
- Εξοικείωση με τις έννοιες του χώρου και του χρόνου.
- Ενδυνάμωση της παιδαγωγικής ομάδας και συνεργασία όλων των ειδικοτήτων του Παιδικού Σταθμού.

ΤΡΟΠΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Στον παιδικό σταθμό φιλοξενούνται 136 παιδιά. Λόγω του αριθμού των παιδιών λειτουργούν δύο τραπεζαρίες. Μία στο ισόγειο και μία στον 1^ο όροφο.

Το πρωινό γεύμα σερβίρεται από τις 9.00π.μ έως τις 10.00π.μ. Το μεσημεριανό γεύμα σερβίρεται από τις 12.00π.μ έως τις 13.30μ.μ.

Στην τραπεζαρία είναι παρούσες μια παιδαγωγός και μια τραπεζοκόμος. Επίσης, μια καθαρίστρια επιβλέπει στο χώρο του μπάνιου και επεμβαίνει όπου χρειάζεται.

Η παιδαγωγός ενημερώνει τα τμήματα ότι ξεκίνησε η λειτουργία της τραπεζαρίας. Τα παιδιά που επιθυμούν (να πάνε για φαγητό), πηγαίνουν

στο μπάνιο, σηκώνουν τα μανίκια τους, πλένουν τα χέρια τους με νερό και σαπουνι, σκουπίζονται και κατευθύνονται στην τραπεζαρία.

Εκεί, το πρωί παίρνουν τη χαρτοπετσέτα, το κουτάλι (όταν χρειάζεται), το ψωμί σκέτο ή με βούτυρο-μέλι ή μαρμελάδα, το τυρί, το κέικ ή το τσουρέκι, το ποτήρι και κάθονται στη θέση που επιλέγουν. Η τραπεζοκόμος σερβίρει με βάση την προτίμηση του παιδιού, το νερό ή το χυμό στα μικρότερα παιδιά. Η παιδαγωγός παρευρίσκεται διακριτικά, θυμίζει αν χρειαστεί κάτι σε κάποιο παιδί, βοηθά στο σερβίρισμα, αν παραστεί ανάγκη.

Στο μεσημεριανό γεύμα (ως προς την υγιεινή ακολουθείται η ίδια διαδικασία) το παιδί παίρνει τη χαρτοπετσέτα, το κουτάλι, το ψωμί, το ποτήρι και κάθεται. Η τραπεζοκόμος του σερβίρει το φαγητό. Όταν υπάρχει στο ημερήσιο διαιτολόγιο σαλάτα ή τυρί ή αυγό, το παιδί σηκώνεται και το παίρνει μόνο του. Το νερό σερβίρεται όπως το πρωί.

Το παιδί όταν τελειώσει το πρωινό ή μεσημεριανό του, σηκώνεται, αδειάζει το περίσσευμα σε μια λεκάνη και τοποθετεί τα άδεια σκεύη σε δεύτερη λεκάνη (τα μικρότερα παιδιά) και τα μεγαλύτερα τα ακουμπούν σε καθορισμένο χώρο. Αμέσως μετά πηγαίνουν στην τουαλέτα για να πλυθούν.

Συχνά ακούμε μουσική.

Σύγκριση παλιού και νέου τρόπου λειτουργίας της τραπεζαρίας

ΠΡΙΝ:

- Το παιδί δεν είχε περιθώριο επιλογής χρόνου για να πάει στην τραπεζαρία. Όλο το τμήμα πήγαινε μαζί.
- Δε συναναστρεφόταν παιδιά άλλων τάξεων. Καθόταν πάντα με τα παιδιά της δικής του τάξης.
- Το παιδί που δεν ήθελε φαγητό αλλά σαλάτα έπρεπε να περιμένει όλη την ομάδα να τελειώσει το φαγητό της για να σερβιριστεί η σαλάτα ή το τυρί ή το αυγό.
- Όταν τελείωνε το φαγητό του δεν μπορούσε να επιστρέψει στην τάξη του. Έπρεπε να περιμένει και τα άλλα παιδιά να τελειώσουν το φαγητό τους.
- Το παιδί δεν σερβιριζόταν μόνο του, δεν άδειαζε το περίσσευμα, ούτε πήγαινε τα σκεύη στα άπλυτα.
- Την ώρα του φαγητού επικρατούσε αναστάτωση, ίσως γιατί τα παιδιά έπρεπε να παραμείνουν στο χώρο περισσότερο χρόνο από όσο επιθυμούσαν.

ΜΕΤΑ:

- Η τραπεζαρία παραμένει ανοιχτή για περισσότερο από μια ώρα, οπότε το παιδί αποφασίζει πότε θα πάει για φαγητό ανεξάρτητα από το υπόλοιπο τμήμα.
- Το παιδί συναναστρέφεται παιδιά των υπολοίπων τάξεων.
- Το παιδί επιλέγει σε πόσο χρόνο θα ολοκληρώσει το γεύμα του και ό,τι συνοδεύει αυτό.
- Κάθε παιδί στο τέλος του γεύματος, επιστρέφει στην τάξη του.
- Το παιδί παίρνει μόνο του τα σκεύη που χρειάζεται από το τραπέζι σερβιρίσματος.
- Το παιδί τελειώνοντας το φαγητό του είναι υπεύθυνο για το συμμάζεμα των σκευών που χρησιμοποίησε.
- Την ώρα του φαγητού επικρατεί ηρεμία.
- Μερικά παιδιά τρώνε γρήγορα για να επιστρέψουν στην προηγούμενη δραστηριότητα.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στην αρχή της λειτουργίας της τραπεζαρίας παρατηρήθηκε σύγχυση στα παιδιά και στο προσωπικό, η οποία δεν κράτησε πολύ.

Ζητήσαμε από τα παιδιά να ακολουθήσουν μια σειρά από απλά και συγκεκριμένα μηνύματα. Γινόταν υπενθύμιση όταν ένα στάδιο το προσπερνούσαν π.χ. αν ξεχνούσαν να πάρουν το ποτήρι από το τραπέζι, τελειώνοντας το φαγητό. Μερικές φορές αυτό το ρόλο, τον αναλάμβαναν τα άλλα παιδιά. Κάθε φορά που τα κατάφεραν, τα επιβραβεύαμε.

Επίσης, στην παιδαγωγική ομάδα παρατηρούνται δυσκολίες όταν απουσιάζει κάποια παιδαγωγός ή στις παιδαγωγικές δράσεις.

Όσον αφορά τους γονείς, είχαν συνηθίσει να ενημερώνονται από τις παιδαγωγούς αν το παιδί τους έχει φάει. Τις πρώτες ημέρες αντέδρασαν, αλλά μετά από συζήτηση συνειδητοποίησαν ότι είναι καλύτερα να ρωτούν το παιδί τους και να το εμπιστεύονται.

Να αναφέρουμε ότι υπάρχουν παιδιά που αρνούνται να πάνε για φαγητό χωρίς την παιδαγωγό τους. Σε αυτές τις περιπτώσεις τα παροτρύνουμε και τα συνοδεύουμε.

Τέσσερις μήνες μετά την αλλαγή λειτουργίας της τραπεζαρίας παρατηρούμε:

- Τα παιδιά με την καθημερινή επανάληψη των βημάτων έχουν εξοικειωθεί και τους έχει γίνει ρουτίνα.

- Είναι αυτονόητο για τα παιδιά ότι μόλις αναγγείλουμε ότι ανοίγει η τραπεζαρία, τα παιδιά που επιθυμούν ξεκινούν τη διαδικασία.
- Στη διάρκεια του φαγητού επικρατεί ηρεμία και ησυχία συγκριτικά με τον προηγούμενο τρόπο λειτουργίας.
- Τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να συναναστρέφονται με τα παιδιά όλων των ηλικιών.
- Επιλέγουν τη στιγμή που θα πάνε για φαγητό και πόσο χρόνο θα παραμείνουν και, άρα, ακολουθεί το καθένα τον προσωπικό του ρυθμό.
- Επιλέγουν την παρέα που θα καθίσουν.
- Αποφασίζουν με ποια σειρά θα φάνε τη σαλάτα, το τυρί ή το φαγητό.
- Το πρωί μερικά παιδιά αρνούνται να πάνε για πρωινό και το υποστηρίζουν με επιχειρήματα, π.χ. «μόλις ήπια το γάλα μου και δεν πεινάω».
- Τα μεγαλύτερα παιδιά βοηθάνε τα μικρότερα, παίρνοντας το ρόλο του μπαμπά ή της μαμάς.
- Αποκτούν εμπιστοσύνη στις δυνατότητές τους.
- Γνωρίζουν όλο το παιδαγωγικό προσωπικό και μαθαίνουν να συνεργάζονται μαζί τους, έχουν το θάρρος να εκφράσουν τις επιθυμίες τους.
- Εξασκούν την λεπτή κινητικότητα, π.χ. σηκώνουν την κανάτα για να βάλουν νερό, ξεβιδώνουν το καπάκι του χυμού, κρατούν στα χέρια τους αρκετά σκεύη.
- Εξοικειώνονται με τη διαδοχικότητα του χρόνου: πρωί – μεσημέρι, πριν – μετά.
- Προσανατολίζονται και κατευθύνονται στο χώρο, π.χ. βγαίνουν από την τάξη, πηγαίνουν στην τουαλέτα, μετά στην τραπεζαρία και ξαναγυρνούν στην τάξη.
- Έχουν την δυνατότητα να διακόπτουν μια δραστηριότητα, π.χ. παιχνίδι στην αυλή ή ζωγραφική, πηγαίνουν για φαγητό και μετά συνεχίζουν.
- Αποκτούν μαθηματική σκέψη, π.χ. αντιστοιχία 1:1, ταξινόμηση, πολύ – λίγο, μισό – ολόκληρο.
- Οι περισσότεροι γονείς ρωτούν τα παιδιά τους αν έφαγαν και όχι εμάς.
- Δίνουμε στους γονείς το μήνυμα να ενισχύσουν και στο σπίτι την αυτονομία και την ελευθερία βούλησης των παιδιών τους.

ΕΠΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΜΑΣ

Η προσπάθειά μας για αυτονομία θα συνεχιστεί.

*Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός και Εφαρμοσμένες Εκπαιδευτικές Δράσεις
στην Προσχολική Ηλικία*

- Θα ξεφλουδίζουν την μπανάνα όπως και το αυγό.
- Θα αλείφουν με πλαστικό μαχαίρι στο ψωμί το βούτυρο, το μέλι ή τη μαρμελάδα.
- Θα χρησιμοποιούν πιρούνι.
- Θα σερβίρονται τη σαλάτα με κουτάλα από τη σαλατιέρα.
- Θα επιλέγουν τη μουσική που θα ακούν στη διάρκεια του φαγητού.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Πιστεύουμε ότι παρακολουθώντας την πορεία εξέλιξης των παιδιών, θα βελτιώνουμε τη λειτουργία της τραπεζαρίας και θα έχουμε συμβάλει να "μεγαλώσουμε" ανεξάρτητους, σκεπτόμενους και δημιουργικούς ανθρώπους.